

Conclusions

Joandomènec Ros

Departament d'Ecologia. Universitat de Barcelona

1. Encara som a les beceroles pel que fa a conèixer quines relacions hi ha entre la biodiversitat i el funcionament dels ecosistemes, però hi ha indicis clars que existeix una correlació positiva entre biodiversitat i estabilitat ecosistèmica.

2. No sabem encara la quantitat de biodiversitat necessària per fer anar la biosfera; malgrat que porcions concretes de la biosfera funcionen amb dotacions escadusseres d'espècies, en comparació amb altres àrees més diverses, cal recordar que hem de ser, obligatòriament, cautelosos.

3. Malgrat les incerteses esmentades i moltes altres, hi ha alguns aspectes que la recerca ha establert de manera clara: les biotes i les comunitats insulars (d'illes geogràfiques o ecològiques) o insularitzades són fràgils; la destrucció i la fragmentació dels hàbitats és la base de la pèrdua de biodiversitat; la sobreexplotació, la introducció d'espècies exòtiques, la reducció de la variabilitat en l'àmbit infraespecífic en animals domèstics i plantes cultivades, la selecció involuntària de males herbes, d'espècies que són plagues, etc., són factors d'empobriment biòtic i d'erosió genètica.

4. Malgrat que hi ha motius suficients de preocupació, ens cal tenir una visió optimista, tant perquè aquesta pot engrescar les persones i les institucions a actuar, com perquè els percentatges concrets d'espècies amenaçades o en perill tenen una contrapartida evident: generalment, hi ha un percentatge força més elevat d'espècies —que és complementari del percentatge anterior— que no tenen problemes, o no els tenen tan greus.

5. La recerca genètica obre noves perspectives: d'una banda, i especialment en els àmbits terrestre i aquàtic continentals, aquesta recerca troba una variabilitat genètica molt més gran que la que es coneixia; d'altra banda, i en especial en l'àmbit marí, troba una homogeneïtat més gran. És prematur voler interpretar, en aquests moments, aquestes i altres troballes, però ben segur que faran canviar el panorama actual de la biodiversitat.

6. Cal actuar alhora en les quatre àrees en què la biodiversitat es manifesta i actua: la del patrimoni genètic, la del patrimoni taxonòmic, la del patrimoni natural i la del patrimoni ecosistèmic. Fins ara, gairebé només les espècies (principalment les més emblemàtiques: els animals de pèl i ploma) i les comunitats (principalment els espais que s'han de protegir) s'han utilitzat com a estimadors del captament de protecció de la biodiversitat. Ens cal no oblidar la biodiversitat

genètica i els processos ecosistèmics, que defineixen millor el valor de la biodiversitat que els actors macroscòpics esmentats anteriorment.

7. De fet, al llarg de la història de la vida, aquests actors han anat canviant, i ho continuaran fent en el futur, mentre que la seva tasca, el paper que representen en la vida i, més que la funció concreta, l'argument general de l'obra, siguin indispensables per mantenir les activitats ecosistèmiques necessàries per a la biosfera i per a nosaltres mateixos.

8. A l'hora de motivar i mobilitzar la ciutadania en la defensa de la biodiversitat, ens cal posar èmfasi en totes les àrees esmentades, i no solament en les espècies i espais naturals emblemàtics; ens cal, també, dur a terme una tasca més decidida en tot allò que faciliti que el gran públic compregui el funcionament de la natura, així com el paper que l'home hi ha de tenir: una espècie més, amb una idiosincràsia i una capacitat d'alterar l'entorn notables, però, en el fons, una espècie orgànica com les altres, sotmesa a les mateixes limitacions i servituds que les altres.

9. Per això, els aspectes ambientals haurien d'estar molt més presents en el funcionament de la societat humana, que es mou més per estímuls econòmics, socials i d'altres tipus que, sovint, estan absolutament deslligats de la dinàmica real que fa funcionar el món. És peremptori que se substitueixin aquests valors que ignoren el funcionament de la biosfera per altres que siguin més respectuosos amb l'entorn i la biodiversitat. En molts casos, només cal aplicar els acords internacionals ja signats (com els derivats de la Cimera de la Terra); en uns altres, caldran nous plantejaments, que també es demanen des d'altres àmbits, pel tal de resoldre les desigualtats socials i econòmiques, que, en gran manera, són causants de la pèrdua de biodiversitat al món.